

فرد باتینگ، ژرژ باتای،
استیون اشنایدر و ...

نشانه‌های

شهر

ترجمه‌ی

شهریار وقفی‌پور

www.ketab.ir

سرشناسه: وقفی‌پور، شهریار، ۱۳۵۶، گردآورنده، مترجم
عنوان و نام پدیدآور: نشانه‌های شر، فرد باتینگ، ژرژ باتای و... / گردآورنده و مترجم شهریار
وقفی‌پور

شخصیات نشر: تهران، زاوش، ۱۳۹۲

شخصیات ظاهری: ۱۵۸ ص.

شابک: 978-600-6846-52-1

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: سیر و شر - فلسفه - مقاله‌ها و خطابه‌ها

رده‌بندی کنگره: ۱۱۹۴ ف ۲ و ۱۴۰۵/۷ BJ

رده‌بندی دهی: ۱۱/۸۴

شماره‌ی کتاب‌شناسی ملی: ۲۱۵۶۴۹

نشانه‌های شر
فرد باتینگ، ژرژ باتای،...
گردآوری و ترجمه‌ی شهریار وقفی‌پور
ویراستار: امیراحمد آریان

لیتوگرافی: هماگرافیک

چاپ: دالاهو

تیراژ: ۱۲۰۰ نسخه

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۲، تهران

۷۸۰۰ تومان

شابک: ۱ - ۵۲ - ۶۸۴۶ - ۶۰۰ - ۹۷۸

حق چاپ و انتشار محفوظ و مخصوص انتشارات زاوش است.

دفتر مرکزی نشر زاوش: اکباتان، فاز ۱، بازارچه‌ی ۷، پلاک ۱۳.

تلفن: ۴۴۶۵۰۲۷۹

تلفن مرکز پخش (چشمه): ۶۶۴۹۲۵۲۴

فهرست

مقدمه	۷
بخش اول: شر	۱۱
بی شکل / ژرژ باتای	۱۳
مثله کردن به مثابه‌ی قربانی و گوش بریده‌شده‌ی ونسان	
ون گوگ / ژرژ باتای	۱۵
ساختار روان‌شناختی آرمان‌شهر / فرد باتینگ و اسکات ویلسن	۳۵
بخش دوم: هیولا	۷۱
هیولا در مقام استعاره (غریب): فروید، لیکاف و	
بازنمایی هیولایت در وحشت سینمایی / استیون اشنايدر	۷۳
۱۸۴۸: تجاوز به عقلانیت / ژوزه ب. مانلیثون	۱۰۱
عجیب‌الخلقه‌ها / ماری روسو	۱۱۹
پیش‌گفتاری بر تخیل هیولایی / مارلی الن - اوته	۱۳۳
تایپ خون‌آشامی دراکولا و رسانه‌های آن / جنیفر وایک	۱۴۳

مقدمه

چنان‌که در مقاله‌ی اول این مجموعه آمده است، «امر بی‌شکل»، برخلاف معماری که واجد تعریفی روشن است، هیچ‌گونه ساختار یا نظام (فکری، اجتماعی یا زبان‌شناختی و غیره) را منتقل نمی‌سازد که از آن طریق بتوان شکل معینی را تعریف کرد و به مدد آن، با توجه به اصول و قواعد، به تولید معنا یا ایجاد نظام پرداخت. «امر بی‌شکل» به گونه‌ای ناسازه‌گون، افقی را برای خرج گسترده‌ی معنا یا نقصی نامتناهی می‌گشاید و در واقع، نه امری جوهری بلکه مکان هندسی نوعی رخداد یا انفجار امور بالفعل است. امر بی‌شکل یا ناشکل^۱ شرط ایجاد^۲ نوشتار است، به قول دنی هولیه: «نوشتن (نوشتار) انتظام خلشی به دور کلمه‌ای است که با امکان بخشیدن به انرژی شکاف‌پذیر [مربوط به انفجار هسته‌ای] کلمه، انبار معانی را منفجر می‌سازد.» مسلماً نوشتار انتقادی یا نظری همین پیوند ناسازه‌گون میان بی‌شکلی و شکل‌شکنی است؛ چراکه نوشتار نه ساختمان که خرابه‌ای است، نه نشانه‌ی چیزی که تکرار محو شدن چیزهایی است که تنها ردپاها یا آثارشان باقی است، مثل رد گلدانی غایب روی غبار

تاقچه‌ای ویران که در عین حال، می‌تواند حاصل جابه‌جایی اتفاقی خرده‌ریزه‌های دیوار یا سقف بر اثر باد باشد. این چنین دیدگاهی در باب نوشتار ما را به مسئله‌ی «شر» مرتبط می‌سازد: غیبتی که بر سازنده‌ی اصول و قوانین است. بحث بیشتر در این مورد، ما را به اعتقادی مبنی بر وجود عرضی «شر» یا وجود پیشینی آن، که مستلزم برنهادن مرزها است، می‌کشاند. کافی است به مثال «درخت معرفت» اشاره کنیم که پیشاپیش هبوط بشر را موجب می‌شود. گم کردن خود در بحث‌هایی از این دست، یکی از علایق اولیه‌ی راقم این سطور است که سعی دارد مورخ علایق ناهمخوانش (از ادبیات پلیسی و پرونده‌های جنایی واقعی گرفته تا فلسفه‌ی ریاضیات و فیزیک مدرن) باشد، آن هم تاریخ به معنایی بنیامینی. از آن‌جا که تاریخ، ردگیری توحش در تمدن و فرهنگ است، نوشته‌های ژرژ باتای یکی از نقاط مرجع برای این فعالیت فکری است، آثار نویسنده‌ای که به قول آندره بروتن، «فلسوفی مقعدی» یا از نظر ژان - پل سارتر «عارفی امروزی» بود و شمار کثیری از متفکران مهم معاصر، از فوکو و کریستوا گرفته تا دریدا و لاکان را تحت تأثیر خود قرار داده بود. مخصوصاً متفکر آخر، که باتای، درگیری‌یی شخصی با او داشت و به قول نویسنده‌ی خاله‌زنکی چون الیزابت رودینسکو، مفهوم «نام پدر» روان‌کار، حاصل چنین درگیری‌یی بود. از آن‌جا که عرضه‌ی اندیشه‌های باتای در لحظه‌ی حاضر، به دلایل مختلف، تنها به سردرگمی خواننده‌ی فارسی‌زبان خواهد انجامید، تنها نمونه‌ای از نوشته‌های خود باتای انتخاب شده است که با شرحی خلاصانه در مورد شماری از دغدغه‌های مرکزی باتای، می‌تواند آغازگاه مناسبی باشد.

در بخش دوم، این بحث‌ها به شکلی انضمامی، اگرچه بدون ارجاع مشخص به خود باتای، مسئله‌ی «شر» را در «هیولا»^۱ پیکربندی کرده، ابزاری نظری برای

تاریخ‌نگاری فرهنگ فراهم می‌آورد و این مجموعه مقالات را از صرف تفریحی شخصی درآورده، به پروژه‌ای فکری، یا دست‌کم تقلا برای شروع آن، بدل می‌سازد.

شهریار وقفی‌پور

www.ketab.ir